

Önce Vatan

YUSUF MESUT KILCI

HİKÂYE

Kaymazda ilkbahar sabahı, pırıl pırıl güneş, insanı iliklerine kadar ısıtıyor. Kırlar, bayırlar, çayırlar rengarenk, öbek öbek çiçeklerle dolup taşıyor. Her taraf yemyeşil çimenlerle kaplı, badem ağaçları erik ağaçları çiçek açmış. Bir cümbüş; kuşlar cıvıl cıvıl, kelebekler arılar çiçekten çiçeğe uçuşuyor. Kuzular oradan oraya zıplıyor. İçinize çektiğiniz derin bir nefes size doyumsuz zevk veriyor. Baharın tadını çıkarıyorsunuz. Tabiat bütün hazinelerini size sunmuş, al insanoğlu lezzetleri, faydalan diyor.

Osman kardeşleri ile çayırdaki hayvan otlatmakta, tedirgin kuşkulu bakışlarla Mahmudiye tarafında hep Kırgız tepesini gözlüyor. Küçücük yüreğini o taraftan gelecek felaket korkusu kaplamış. Kardeşleri az ileride ne kadar da güzel oyunlar oynuyor. Hepsi şen şakrak neşeli. Kırgız tepesinden gelecek tehlike onları hiç ilgilendirmiyor.

Osman on bir yaşlarında dokuz öksüz, yetim çocuktan biri. Kardeşleri ve amca oğullarının yaşıca en büyük-

leri... Bu çocuklardan kimisi annesini, kimi babasını, kimi hem annesi hem de babasını kaybetmişti. Çoğunun babası Balkanlar'da, Çanakkale'de, Yemen çöllerinde vatan adına, namus adına, bayrak sancak, din uğruna can vermiş, şehit olmuşlar. Osman ve kardeşleri yaşlı nineleri ile birlikte kalakamışlardı. Elde avuçta birşey yok. Üç beş bakımsız koyun, bir iki zayıf inek ve öküzden başka malları yok. Onlar inek ve koyunlardan sağdıkları süt ve ondan ürettikleri, bir de geçen seneden kalan arpadan öğütülmüş unla yaptıkları ekmele nefislerini körlüyorlar.

Bu yokluk, yoksulluk yetmiyormuş gibi Kırgız tepesinden gelen düşman zulmü vardı. Düşman askerleri kasabaya her gelişlerinde ellerine ne geçerse alıp götürüyorlardı. Somun, yufka, kartlaç ekmeği, dene, yarma, bulgur gibi yiyecek tavuk, koyun, kuzu, inek, öküz gibi hayvanları topluyorlardı. Her şeylerine ortak olmuşlardı. Tarlalarını süremez, çifte çubuğa gidemez, hayvanlarını istedikleri yerde istedikleri gibi ot-

latamaz olmuşlardı. Hatta ahırlarda hayvanları barındırmak güçleşmişti. Emine Nine; Osmanın babaannesi akıllı, çalışkan, sabırlı bir kadındı. Orta boylu, esmer tenli, çatık kaşlı, yetmiş yaşlarında tipik Anadolu insanıydı. Gözleri mavi mavi, çakmak çakmaktı. İnsanın yüzüne baktığında anlamlı anlamlı bakardı. Bakışları insanın kalbine işlerdi. Burnu kartal gagası gibi alımlı ve güzeldi. Yüzünün güzelliğini tamamlıyordu. Yüzünde yılların izi vardı. Yaşadığı her acının, derdin, müşkülün, sıkıntının izi yüzündeki çizgilerden okunurdu. Konuşmalarında kararlılığı, tecrübeyi, güngörmüşlüğü, bilgeliği bulurdunuz. Giyimine, kuşamına dikkat ederdi. Üzerindeki esvabları eskiydi, fakat temiz ve bakımlıydı. Başında peştemalı, belinde al kuşağı, ayağında pazen şalvarı çevik hareketleriyle gençlere taş çıkartırdı. Al kuşağında devamlı taşıdığı küçük çakısı, çakmağı, aynası kemik tarağı bulunurdu. Torunlarını çok severdi. Onlara gözü gibi bakardı. Bu yoksullukta öyle güzel yemekler pişirirdi ki tadından parmaklarınızı yerdiniz. Tarhana çorbası, dene aşı, dutmaç, erişte, düğ köftesi, bulgur aşı.... kartlaç, yufka ekmeği ile yanında kuru soğan veya pırasa ne güzel giderdi. Kebabtan tatlı olurdu.

Emine Nine ahır kerpiçle ikiye bölmüştü. İnekleri ve öküzleri diğer hayvanlardan ayırmıştı. Yeni böl-

menin kapısı kerpiçtendi. Kendince gizli bir kapıydı. Hayvanları gizli bölmeye alınca, eski kağı tekeri, kullanılmayan boyunduruk, saban gibi kırık dökük eşyalarla kapatırdı. Düşman askerlerinden hazine gizlercesine burada hayvanlarını gizlerdi. Osman ela gözlerini koca koca açmış, yine Kırgız tepesine doğru dikmişti. Kaymaza doğru yaklaşan toz bulutunu takip ediyor. İşte yine düşman askerleri geliyor. Hemen.... hemen Çayırdaki hayvanları uzaklaştırmalı. Yoksa düşman askerleri gördükleri, buldukları hayvanları alır, götürür. Osman avazı çıktığı kadar kardeşlerine bağırmağa başladı.

“Ahmeet... Hasaaan... Memiii... Kırız tepesinden düşman askerleri geliyooor... çabuuk hayvanlarımızı evimize sürelim...” Çocuklar düşman askerleri sözünü duyunca hemen oyunlarını bıraktı. Kimi koyunları, kimi inekleri önüne katarak evin yolunu tuttular. Bir anda çayır boşaldı. Çocukların sesi kesilmiş, kuşlar ötmez, kelebekler, arılar uçmaz olmuştu. Ortalığı fırtınadan önceki sessizlik kaplamıştı. Osman’la Memiş çayırın sağında, solunda bir şeyler arıyor. İşteee... işte aradıkları derenin kenarındaki küçük söğüt ağacının altında. Memiş’in çok sevdiği kendisi gibi küçücük, bir sapa. Hiçbir şeyden habersiz kuyruğunu sallaya sallaya, tatlı tatlı otluyor.

Bu sırada düşman askerleri de çayırın kenarında görüldü. Osman, Memiş ve düşman askerleri arasında bir koşu başladı. Hedef küçük sıpa... Memiş hedefe daha yakın... Evet koşuyu Memiş kazanıyor. Çevik bir hareketle sıpanın boynuna sarıldı. Düşman askerlerinden biri de sıpayı yakalamaya çalışıyordu. Fakat Memiş'in sıpayı düşman askerine kaptırmaya pek niyeti yoktu. Kına gecesinde eline kına yakılan gelin kızın kına sargısı gibi sıpanın boynuna kollarını kilitlemişti. Ufak söğüt ağacına ayaklarıyla dolanarak, küçücük bedeniyle sıpayı bulunduğu yere sanki çivilemişti.

Bir taraftan da Osman'a feryat edercesine sesleniyordu.

"Osman Abi... Osman Abii... Osman Abiiii...! Neneme çabuk haber ver.! Sıpamı gavur askerlerinden kurtarsın. Ne olur çabuk ol... Çabuuk!" Düşman askerleri şaşkın şaşkın birbirine bakıyor, bir Memiş'i bir küçük sıpayı süzüyordu. Askerlerden biri bozuk bir Türkçe ile Memiş'e; "Bre... Cozuk, cozuk var senin sıpan... Yok almak biz" diyordu. Osman'la Emine Nine çayıra döndüklerinde, düşman askerleri orayı çoktan terk etmişlerdi. Fakat Memiş babasını cepheye gönderirken boynuna sarıldığı gibi sıpanın boynunu bir türlü bırakmıyordu. Henüz sıpayı kaybetme korkusundan kurtulama-

mıştı. Ninesinin;

"Yavrum, kuzum Memiş bırak boynunu... Hayvancağızı öldürecek sin. Uyarısını da duymuyordu.

"Vermem güzel gözlü sıpamı vermem... Vermeem... Vermeemmm..." diye bağıriyordu.

Aradan uzun süre geçtikten sonra ancak şoktan kurtulabilmişti. Emine Nine eve dönerken yolda Memişe;

"Bu sıpayı düşman askerlerinden sen kurtardın. Bundan böyle senin olsun dedi. Bu olaydan sonra bu küçük sıpa Memiş'in gözdesi oldu. Günler günleri, haftalar haftaları, aylar ayları kovaladı. Düşman ordusu Sakarya önlerinde bozguna uğradı. Kahraman Türk ordusu düşmanı Afyonkarahisar'a doğru sürdü. Kaymaz'a Türk birlikleri Dumlupınar muharebeleri başlamadan yaklaşık altı ay önce geldi. O sırada Türk ordusunun karargâhı Sivrihisarda bulunuyordu. Türk birliklerinin hedefi Afyon'du. Ancak harbe hazırlık gerek. Giyecek, yiyecek, top arabalarını çekecek hayvan... Heyetler hâlinde Türk subayları yöre halkından ordunun ihtiyaçlarını tedarik etmeye çalışıyordu. Halk elindeki yiyeceği son lokmayı, giyeceği son çarığı dahi şartsız, şüphesiz teslim ediyordu. Emine Nine'nin avlusuna iki Türk subayı girdi. Emine Nine onları evin çardağında karşıladı. Rütbesi Miralay olan komutan başıyla gülümseye-

rek selam verdi. Solunda rütbesi mü-lazım olan subay üç adım gerisinde onu takip ediyordu. Emine Nine'nin gözleri sevinçten çakmak çakmaktı. Heyecanla sevgiyle onlara bakıyordu. Saygıyla hafifçe eğildi. Türk subayının selamını aldı.

“Hoş geldiniz evlatlarım, buyurun içeri geçin. Size bir şeyler ikram edeyim” diyerek davet etti.

Miralay Hasan Basri saygıyla Emine Nine'nin elini öptü. Çardakta bulunan makata bağdaş kurup oturdu. Mulazım Yusuf Ziya da onun az gerisinde diz çöküp oturdu. Emine nine hal hatır sorma faslından sonra müsaade isteyerek ayağa kalktı. İz-beye doğru yöneldi. Az sonra elinde kocaman, kocaman bakraç bardaklarla geri döndü. Bakraç bardakların içi koyun yoğurdundan yapılmış kö-püklü ayranla doluydu. Miralay Hasan Basri;

“Ninem sana zahmet verdik, diyerek tepsideki ayran dolu bakraç bardağı aldı. Ağzına götürdü, bir yudum içti. Sol eliyle bıyıklarını silerek; “Elhamdülillah, ellerine sağlık ayran pek güzelmiş sözleriyle memnuniyetini belirtti. Sonra bizim sizleri ziyaret seabimiz şanlı ordumuzun harpte ihtiyaçlarını karşılamak için erzak, edevat, her türlü vasıta araçlarını topluyoruz. Bize verebileceklerinizi tespit etmeye geldik diye konuşmasına devam etti.

Emine Ninenin aklına ahırdaki hayvanlar geldi. İnek ve öküzleri ahırın özel bölmesinde saklıyordu. Ana bölümde iki tane yıldı atı, bir total eşek, Memiş'in sıpası, üç beş koyun ile birkaç toklu kuzu vardı. Kumandanlar ayranlarını içtikten sonra Emine Nine'nin mihamdarlığında ahıra doğru yöneldiler. İki kanatlı ahır kapısı iyice yıpranmış, kırılan yerleri sıradan tahta parçalarıyla acemice üstün körü tamir edilmişti. Emine Nine kapının açılan kanadına olanca gücüyle yüklendi. Kapı kağını tekeri gıcirtısı gibi ses çıkartarak açıldı. Ahırın içi kapkaranlık, el yordamıyla sağa sola çarparak âmâ gibi ahırda biraz yürüdüler. Biraz sonra gözleri karanlığa alıştı. Hepsi gözlerini ovalayarak etrafı incelemeye çalışıyorlardı. İşte kenarda iki yıldı atı miskin miskin ayakta zor duruyor, zayıflıktan kaburga kemikleri sayılıyordu. Bir kenarda total eşek kuyruğunu sağa sola sallayarak sinekleniyor, koyunlar kafalarını birbirinin karın altına sokmuş, kene gibi yapışmış soluklanıyorlardı. Miralay Hasan Basri;

“Burada bizim işimize yarayacak bir mal yok dedi. Çıkmak için ahırın kapısına doğru yürüdü. Tam adımını dışarıya atacaktı ki derinden inek böğürtüsü duyuldu. Durakladı, onunla birlikte herkes kulak kesildi. İçeriden daha kuvvetli bir inek böğürtüsü geldi. Bu sesler ahırın gizli bölümünden geliyordu. Sanki ineklerden birisi biz

de bu vatanın kurtulmasına hizmet edeceğiz. Bizi burada gizliyorlar di-yordu. Emine nine ile Miralay Hasan Basri göz göze geldiler. Emine Nine suçüstü yakalanan suçlu insan edasıyla yere bakıyor, kumandanın yüzüne bakmaya çekinerek, mahcup bir ses tonuyla;

“Kumandan bey oğlum eşimi, kardeşlerimi çocuklarımı çeşitli cephelerde vatan uğruna, namus uğruna, din adına şehit verdim. Bu şehitlerden bana yadigâr dokuz yetim, öksüzüm var. Onlara bakacak ne maddi ne manevi gücüm, takatim kalmadı. İşte bu sesini duyduğunuz ineklerin sütüyle geçimimizi sağlıyoruz. Bu inekleri düşmanın elinden

kurtarmak için bu gizli bölmede saklıyorum. Onlar bugün içinmiş, vatan için canım feda olsun” dedi.

Mülazım Yusuf Ziya, öksüz ve yetim çocukların yardımıyla gizli bölmedeki inek ve öküzleri avluya çıkarttı. Miralay Hasan Basri bir dokuz yetime bir Emine Nine’ye uzun uzun baktı.

“Ahh... Ah! diye iç çekti. Bir tarafta yokluk, yoksulluk bir tarafta vatan dedi.

Komutanın imdadına yine Emine nine yetiştii. Heyecanlı ve gür bir sesle; “Kumandan, kumandan... Al götür kocabaşları, al götür... Biz başımızın çaresine bakarız.

“Önce Vatan.....!” dedi.